

מראי מקומות - יבמות

לו.

הזיקה [והוי כ"מכאן ולהבא למפרע"]. וא"כ, לא קשה למה הדין אשת אח שהיתה לה בשעת מעשה לא פטרה, שהרי בשעת מעשה באמת היתה זקוקה, אלא דלא היתה יכולה להתייבם או לחלוץ, דלמא יבא הולד אח"כ ולא תהיה עומדת ליבום או לחליצה למפרע (וק"ק, דלכאו' לחלוץ ותנשא ממ"נ, אם זקוקה היא, הרי היתה לה חליצה, ואם יבא הולד אח"כ ופטרה, הרי נעשה מותרת לשוק למפרע, ויש לפלפל בזה, ואכ"מ).

ג. א"ל ר"ל הכי קתני... שמא לא היא הולד בן קיימא, וחליצת מעוברת לא שמה חליצה, וכו'

הק' המהרש"א על הלשון, מה שייך לומר שמא לא היא הולד בן קיימא וחליצת מעוברת לא שמה חליצה, הרי אם הולד בן קיימא ודאי אין חליצת מעוברת חליצה. ויישב די"ל דכוונת הברייתא לומר דשמא לא היא הולד בן קיימא, ולכן אפי' אם יצא הולד לאויר העולם אינו פוטר, משום דשמא ימות תוך ל' יום, ומ"מ חליצתה דמעיקרא לא מהניא, משום דחליצת מעוברת לא הוי חליצה [ואליבא דר"מ קיימין, דחייש למיעוטא שנשים יולדות לאו בני קיימא].

ד. ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה

הק' רעק"א, הא בידה לאסור על עצמה על דעת רבים תשמיש של כל הכהנים, וא"כ לא תהי' צריכה כרוז לכהונה. וכ' דאח"כ נזכר שבב"י (אה"ע קנ"ו) בשם הרי"ו מסתפק אם מהני תקנתא דנודרת. והריטב"א הק', למה מעגינן לה עד שתדע אמיתת הדברים, תחלוץ ותנשא ותהא פסולה לכהונה. ותי' דחיישין דלמא לא קיימא באיסורא מכיון דידיעי דילדי צרתה ולא היתה חליצתה כלום. וכ' דאף דאמרי' בעלמא דכרוז מהני היכא שיש ולד דמוכיח על הכרוז, שאני הכא דולד של חברתה הוא במדה"י, וא"כ לא מהני הכרוז.

א. וכל שאין עולה ליבום אינו עולה לחליצה

הק' הריטב"א, איך טעה אביי בהכי, הא דכ"ע היא, ומקרא דרש"י הכי, ואע"ג דאיכא חייבי לאוין ועשה שעולים לחליצה ואין עולים ליבום, התם מרבווי דיבמתו היא. ותי' דאביי סבר דכיון דלבסוף הובררה לו, וראוי ליבום, אלא שהיתה צריכה להמתין כדי להתברר שלא הי' ביאה באיסור, עולה ליבום קרינן בי'. ורבא אהדר ל' דבהא נמי דרש"י דכל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה, דלעולם אין חליצה אלא כשיכול לייבם באותה שעה ממש. והק' הערוך לנר דלקמן (מ"א) אי' בברייתא דהספקות חולצות, וביארה הגמ' דזהו משום דאם יבוא אליהו ויאמר דזוהי יבמתו, הרי היא עולה לחליצה, ולכאו' לפי ביאור הריטב"א, הוי ברייתא מפורשת כנגד רבא, ולמה לא הק' הגמ' עליו כן, וצ"ע.

ב. והולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם

הק' הגר"ח (סטענסיל סי' ע"ו), הרי אינה נופלת בשעת מיתה, שאינה מותרת להתייבם, והרי היא באיסור אשת אח, יפטור אותה איסור א"א לגמרי ככל איסור ערוה. ודקדק מכאן שאיסור אשת אח מאותה נפילה אינו פוטר כלל. ובאמרי משה (ז' א') כ' ליישב קו' הגר"ח, דמתמיה דלכאו' הרי אם הולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם, א"כ הרי היא זקוקה ליבום, וא"כ איך שייך כרת וקרוב, הרי זקוקה היא. ואם יש חיוב כרת, הרי צריכה לפוטרה מיבום וחליצה, וכמו שהק' הגר"ח. וביאר דבאמת כל זמן שלא יצא הולד, היא באמת זקוקה וליכא כרת, ורק אחר שיצא הולד נעקר הזיקה למפרע, דנתברר דהיתה אשת אח שיש לו בנים. ונמצא דלמפרע באמת יש חיוב כרת. ואף דאח"כ נתברר למפרע דהיתה מותרת לשוק, אבל כל זמן שלא יצא אסורה להנשא משום דליכא עדיין דבר שיסלק